

Szerkesztőség:
Templomudvar 2. szám
Kiadóhivatal:
Sándor király-utca 9. sz.
Sürgőny cím: Délbácska
Telefonszám: 137

DÉLBÁCSKA

...en (A Nap)

Előfizetési árak:
Egy óra - - 20 dinár
Negyedévre - 60 dinár
Félévre - - 120 dinár
Egyes szám ára:
1 DINAR

NOVISAD, 1922 október hó 29 || POLITIKAI NAPILAP || III. évf. 242. szám Vasárnap

A második memorandum

is utnak indult a mai nappal, hogy az alkotmányosság által biztosított minden lehetséges módon meggyőzze Beograd eddig megközelíthetetlennek látszó politikusait arról, hogy az alkotmány tisztelete és a törvényekhez való szigorú ragaszkodás nemcsak alulról felfelé, de felülről lefelé is kötelező. A második memorandumot úgy adjuk, ahogy azt közlés céljából a Magyar Párt vezetősége rendelkezésünkre bocsájtotta. Nem adózunk elismeréssel szerzőinek és nem szállunk vitába azzal a hanggal, amely az okoskodás kizárólagos érveivel kívánja meggyőzni azt a politikát, amelyet ma még tulságos mértékben befolyásolnak a szenvedélyek. A memorandumhoz nincs hozzátenni valónk és nem szándékunk abból elvenni semmit. Ugy bocsátjuk útjára, amilyen kételkedő aggodással és feltörő szépszissel tekintettünk az első felirat után, amelyre eddig egyedül csak a kiérdemesült Protics Sztoján válaszolt. Mi kívánjuk, hogy minden illetékes helyen értéke szerint méltányolják Gráber László dr. jogászi tornáját. Nem vagyunk gyakorlott bajvivői a paragrafusok csatájának, de abban kételkedünk, hogy a memorandum úgy fel- mint lefelé megtalálta azt a hangot, amely a siker alapfeltétele. *A tényekben nem lehet vita, mert a magyar törekvésnek az alkotmány és a békeszerződések a biztosítékai.* Ami ezeken kívül van, a törekvések formai megjelenése volna az, amely vitára készíthetne, de mi még azt sem tesszük. A kezdeményezés felelőssége együttjár a sikertelenség felelősségével, s a kettő együtt nem több, mint a mai helyzet változatlanága. És így is jó. Ha lehet, hogy a memorandumokkal való kísérletezgetés a jogászi sikereken kívül más eredménnyel is járhat, akkor a Magyar Párt második memorandumának meg kell hoznia legalább azt az eredményt, hogy észreveszik. A Pasics-Pribicsevicszel fémjelzett kormányrendszer azonban nem ilyen figyelmes és az a hang, amely könyörög a jogért, csak egy önmagába visszatérő görbe vonalon mozog. Szinte látjuk azt a gunyos mosolyt, amelyet aktaszámmal lehetne el látni a magyarok memorandumja fölött. Az a három hónapos távolság, amely a két memorandum között lepergett az idő orsóján, nem érlelhetette más belátásra azt a politikát, amelynek ennyi idő alatt akarva sem lehetett volna változtatnia azon a politikai programon, amely a mai kormányban nem egyéb kényelmes örökségnél. A memorandum lehet kitűnő jogászi teljesítmény, de szerkesztői előtt teljesen ismeretlenek a Pasics-kormány hazajáró kísértetei...

Ostromállapot egész Olaszországban

A fascisták megszállták Tarantot, Plancenzát, Pisát és Cremonát — Megszakadt az összeköttetés — A katonaság parancsot kapott az ellenállásra

PÁRIS. (Eredeti távirat) A Havas ügynökség római hivatalos jelentése szerint egész Olaszországban kihirdették az ostromállapotot. A helyzet nagyon komoly.

LONDON. (Eredeti távirat.) A „Times“ Olaszországból jelentést kapott, mely szerint a fascisták pénteken fél 12 órakor különböző városokban együttes akciót kezdtek. A nagyobb vidéki városokat, köztük Tarentot, Pisát, Cremonát hatalmukba kerítették. Az ország északi, déli és középső része között megszakadt az összeköttetés. Említett városokban a fascisták maguk vették át az uralmat. Ugy látszik ellenállással nem találkoztak. Összeütközések nem voltak, kivéve Cremonában, ahol lövésekkel hat fascistát megsebesítettek. Milanóban nyugalom uralkodik, mert a városban nagyszámu csapatok tartózkodnak. A többi városokból hiányzanak a jelentések.

Az elmúlt éjszaka számos olasz városban a fascisták megkísérelték a prefektúra, posta és távirat épületek, valamint a pályaudvarok megszállását. A kísérlet több helyen sikerült, egyes helyeken azonban a katonaság kiszorította őket. Ahol az uralmat átvették, köztük a lapokkal, hogy szigorú cenzurát léptetnek életbe. A középületek megszállása után teherkocsikon és különvonatokon a csapatok egy részét Rómába indították. Cremonában a prefektúra épületeit a fascisták és a katonaság között harc felüldölt ki. Piacenzában köztük a rendőrfőnökkel, hogy egész Olaszországban megkezdődik a fascista uralom és hogy Rómába is elmennek.

Római jelentések szerint a kormány elrendelte, hogy az egész országban a katonaság akadályozza meg a rendezavarásokat és a középületek megszállását. A király Rómába visszatérve informáltatta magát a helyzetről. Politikai körökben elkerülhetetlennek tartják a fascistáknak a kormányban való részvételét. Giolittiban látják a jövő miniszterelnökét, akit 80. születésnapján lelkesen ünnepeltek annak jeléül, hogy az ő megbízatása megfelel az olasz közhangulatnak.

Rómából jelentik, hogy Olaszország minden nagyobb városban a polgári hatóságok a hatalmat a katonai parancsnokságokra ruházták át. Rómában a vezető vasúti vonalakat a katonaság őrzi. Milanóban éjfélkor a katonaság megszállta a középületeket. Rómában a fascisták utasítást kaptak, hogy délig szervezeteiknél jelentkezzenek. Firenzében a fascisták megtámadták a pályaudvart és a póstaépületet. Toscanában sok ezer fascista gyűlt össze és teherkocsikon és különvonatokon utban vannak Róma felé. Sienában a fascisták megtámadták a Santa Barbara erődöt.

Milanó. (Saját tudósítónktól.) A pisai fascisták elrendelték az általános mozgósítást. Róma ellen készülnek vo-

nulni. Rómában a közbiztonság fenntartását a katonaságra bízták. A városparancsnok széleskörű katonai intézkedéseket tett, a város több helyén géppuskás csapatokat állítottak fel.

Rómából jelentik hivatalosan: A kormány ma délután elhatározta visszalépését. Minden más jelentés korai volt. Parlamenti körökben az a hír járja, hogy a kormányválság közvetlen oka az volt, hogy Riogo miniszter ultimátumot adott át a miniszterelnöknek, melyben a kormány rögtöni újjaalakítását követeli. Facta kijelentette, hogy egyelőre a királynál nem tesz látogatást. A király a Rómában történekről még nem bir hivatalos tudomást.

Kemal pasa békefeltételei

Konstantinápolyi jelentések szerint Musztafa Kemal pasa békefeltételei a következők:

1. Nyugatthrákiában népszavazás döntsön a terület hovatartozásáról.
2. A görög hadiflotta megsemmisítendő.
3. Thrákia görög lakossága a görögországi törökökkel kicserélendő.
4. Az Égei szigetek semlegesítendőek.
5. Görögország hadikárpótlást fizessen.

Páris. (Eredeti távirat.) Az „Intransigeant“ jelenti: Kemal a keleti konferencia elhalasztását fogja követelni.

Azt az előterjesztést fogja tenni, kezdjék meg a konferenciát csak akkor, ha a törökök Keletthrákiát már megszállták.

A Magyar Párt memoranduma

a magyar kisebbség választójogának ügyében

A kormány és a parlament valamennyi tagjához eljuttatták a Magyar Párt memorandumát

Annakidején közöltük a Magyar Párt azon határozatát, amely szerint a párt a kormány és a parlament tagjai előtt memorandumban fogja felsorolni azon okokat, amelyek kizárják, hogy a magyarság megfosztassák az alkotmányban biztosított jogaitól, elsősorban választójogától. A memorandum most elkészült, s azt az alábbiakban szövegszerűen közöljük:

Folyó évi június hó 20-ik napján lépett életbe a választói névjegyzékek összeállításáról intézkedő törvény, melynek első szakasza szerint „a törvény életbeléptetésétől számított 1 hónap alatt a községi előljáróságok kötelesek az állandó választói névjegyzéket az 1920. évi november hó 28-án megejtett választásokra érvényben volt választói névjegyzék alapul vételével elkészíteni.”

A belügyminiszter jogfosztó rendelete

Erre Marinkovics Voja belügyminiszter megbízásából kabinetjének főnöke bizalmas rendeletben értesítette az összeíró hatóságokat, hogy fel kell venni mindazokat, akik a választói törvény 9. §-a szerint választói jogosultsággal bírnak, a nem szlávokat azonban nem, mert az opció határideje csak 1920. évi július hó 26-ikán jár le.

Marinkovics Voja belügyminiszter ur eme eljárása annál meglepőbb volt, mert a választói törvényjavaslat parlamenti tárgyalását megelőző napon a demokrata párt értekezletén dr. Jaksics Zsárkó és több vajdasági képviselő ama aggodalmát, hogyha a régi választójogi törvény 9. §-a változatlanul érvényben marad, mód és alkalom fog kínálkozni arra, hogy az ország nem szláv polgárait nem fogják felvenni a választói névjegyzékbe, azzal az autoritatív nyilatkozattal oszlatta el, hogy a törvény szövegezése ilyen értelmezést kizár.

Eme bizalmas rendeletet a belügyminiszterium még két utasítással egészítette ki. Az egyikben elrendelte, hogy a közhivatalnokok tekintet nélkül nemzetiségükre felveendő a névjegyzékbe; a másikban pedig utasította az összeíró hatóságokat, hogy a román nemzetiségű állampolgárokat fel kell venni a névjegyzékbe.

Az összeíró hatóságok engedelmessétek a bizalmas rendeletnek és ennek következtében az egynéhány magyar és német közhivatalnok kivételével egyetlen magyar, vagy német választót sem vettek fel a választói névjegyzékbe. A románokat azonban akadálytalanul felvették.

A belügyminiszter ur eme eljárásával szemben a következőket vagyunk bátrak felhozni. Az alkotmány 94. §-a szerint a törvények

A választói törvény nem zárja ki a kisebbségeket

De mindettől eltekintve a magyar és német nemzetiségű állampolgároknak a választói névjegyzékből való kihagyását a választói törvény 9. §-ára való hivatkozással és az opció határidőnek 1922 július hó 26-ikán történő lejártával sem lehet fedezni.

A választói törvény 9. §-a ugyanis azt mondja, hogy „nincs választói joguk azoknak akiket a békeszerződés értelmében nemzeti államaik javára az opció joga megillet.”

A trianoni békeszerződés 64-ik cikke szerint „azok a személyek akiknek az Osztrák-Magyar Monarchiához tartozó területen van községi illetőségük és ott a lakosság többségétől fajra, vagy nyelvre különböznek, a jelen szerződés életbeléptetésétől számított 6 hónapon belül Ausztria, Magyarország, Olaszország, Lengyelország az SHS királyság javára optálhatnak a szerint a mint a lakosság többsége ott ugyanazt a nyelvet beszéli és ugyanahhoz a fajhoz tartozik mint ők.”

Azt hisszük nem kell bizonyítanunk, hogy itt és csakis itt van szó a nemzeti államok érdekében biztosított opció jogáról. Ez az opció jog pedig 1922. évi január hó 26-án már lejárt, mert a trianoni békeszerződés 1921. évi július hó 26-ikán már életbe lépett.

Az 1920. november 28-ikán megejtett választásokat szabályozó törvény meghozatalakor egyetlen békeszerződés sem volt ratifikálva és az országnak nem volt alkotmánya.

„Ebbe a névjegyzékbe hivatalból fel kell venni mindazokat, akiknek a törvény szerint van választói joguk, ha legalább hat hónap óta abban a községben laknak.”

A választói névjegyzékről szóló törvény hatályba lépte napján az országnak még választójogi törvénye nem volt, mert a választójogi törvény csak július hó 10-ikén lépett életbe. Arra való tekintettel és azért, mert az állandó új névjegyzék alapjául szolgáló 1920. évi választói névjegyzékben a nem szláv nemzetiségű állampolgárok nem voltak felvéve, az összeíró hatóságok kérdést intéztek a belügyminiszteriumhoz, hogy a nem szláv állampolgárokat felvegyék-e a választói névjegyzékbe, avagy nem.

alkalmazása tekintetében a kormány adhat ki rendeleteket, de ezek a rendeletek nem ellenkezhetnek az alkotmány és a törvények rendelkezéseivel és azon a törvényes felhatalmazásra való hivatkozással, amelynek alapján kiadattak, a hivatalos lapban minden esetben közzéteendő.

A választói névjegyzékekről szóló törvény 21. §-a csak a választói névjegyzék „formulárjának”, de nem a választói jogosultság materiális feltételeinek rendelete szabályozására hatalmazta fel a belügyminisztert, s ilyen irányú felhatalmazást a választói törvény szövegében is hiába keresünk. Az a rendelet tehát a törvényhozás felhatalmazás nélkül adatott ki, soha a hivatalos lapban közzétéve nem lett, ennél fogva már alaki okokból is alkotmány ellenes.

De alkotmány ellenes tartalma miatt is. Az alkotmány 4-ik §-a szerint minden állampolgár egyforma a törvény előtt s egyforma joga van a hatóságok védelmére.

Az alkotmány 70 §-a értelmében választói joga van minden 21 éves született és honosított állampolgárnak, hacsak nem teljesít tényleges katonai kötelezettséget és nem forognak fönt vele szemben az alkotmány 71 §-ában körülírt kizáró okok. A belügyminiszter ur eme alapvető jog tekintetében nemcsak különbséget tesz szlávok és nem szlávok között, hanem az egyes nemzeti kisebbségek között is.

A román nemzetiségű választóknak is volt opció joguk csakugy mint a magyar és német nemzetiségűeknek, mégis őket hivatalból felvették a választói névjegyzékbe, míg a magyarokat és németeket nem, hacsak véletlenül nem állottak közszolgálatban. Már pedig a közhivatalnoki jelleg az opció jogot sohasem szüntette meg.

Helyes törvényszerkesztési technika mellett a választói törvény 9. §-ának az opcióra vonatkozó rendelkezéseit mint túlhaladottakat, hatályon kívül kellett volna helyezni.

De, ha ez elnézésből nem történt meg, ennek a rendelkezésnek nem lehet olyan értelmezést adni, hogy azok akiknek opció joguk volt, még akkor sem vehetők fel a választói névjegyzékbe ha ezzel a jogokkal nem éltek, mert az olyan jog melynek gyakorlása meghatározott határidőhöz van kötve, a határidő lejártával ipso jure megszűnik.

Az ellenkező értelmezés oda vezetne, hogy azok akiket az opció joga megillet, de ezt a jogukat nem gyakorolták, választói jogukat örök időkre elvesztették. Ilyen képtelen értelmezést pedig nem tűr meg az alkotmánynak már idézett 4. és 70. §-a.

A trianoni békeszerződés 63-ik cikkében szabályozott opció az melynek határideje 1919. július 26-ikán jár le. De ez nem a nemzeti államok javára biztosított opció.

Ez a rendelkezés csakis azokra az elenyészőn csekély számú személyekre alkalmazható a kik ugyan 1910. évi január 1-e előtt szereztek az SHS. királyság területéhez csatolt területen községi illetőséget, de ezt megelőzőleg más községben bírtak illetőséget. Ezek azonban nem nyelik el az opció gyakorlása folytán nemzeti államuk állampolgárságát, hanem jogukban áll a békeszerződés ratifikálásá-

tól számított egy éven belül annak az államnak állampolgárságát igényelni, amelyben illetőségük volt, mielőtt illetőségüket (az SHS. királysághoz) átcsatolt területeken megszerezték volna.

Például azon magyar nemzetiségű SHS. állampolgár, aki nálunk 1910. január 1-e előtt szerzett illetőséget és ennek megszerzése előtt például Bratislavában birt illetőséggel, f. évi július hó 26-ig optálhatott ugyan, de nem nemzeti állam (Magyarország) hanem Cseh-szlovákia javára.

A kifejtettekből nyilvánvaló, hogy a belügyminiszter ur ismertett bizalmas rendeleteinek bámulatosan precíz és egyöntetű végrehajtásával az összeíró hatóságok a magyar és a német nemzetiségű állampolgárokat az alkotmány rendelkezéseinek és a demokrácia alapelveinek le nem tagadható és semmivel ki nem magyarázható súlyos megsértésével megfosztották legfontosabb állampolgári joguknak a választói jognak gyakorlásától.

Ez a sérelem a folyó évben már nem orvosolható, mert a törvény 2 §-a szerint csak minden év januárjában kell a választói névjegyzéket hivatalból kiigazítani.

S nem orvosolható a törvény 7-11 §-ában szabályozott felszólamlási eljárással sem.

A törvény abból az elvből indul ki, hogy a választói névjegyzékbe való felvételnek hivatalból kell megtörténnie.

Ha a felvétel hivatalból meg nem történik ez azt jelenti, hogy a hatóság az illető választói jogosultságát megállapító tényeket nem ismeri.

Ez az oka annak, hogy a törvény nem éri be ilyen esetekben azzal, hogy a fél a választói jogosultságát megállapító tények pusztá megemlítésével kérje a névjegyzékbe való utólagos felvételét, úgy hogy a hatóság hivatalból tartozzék az állítások valóságát megállapítani, hanem megköveteli, hogy a kérelmező maga bizonyítsa be és pedig teljes okiratokkal a választói jogosultságát megállapító tényeket (a választói törvény 7 §-a.)

A törvényhozó a felszólamlási eljárás illetén szabályozásánál csak a véletlen elnézések helyrehozását tartotta szem előtt. Ezeknek a sporadikus hibáknak eliminálására ez az eljárás meg is felel, de technikailag teljességgel lehetetlen ezzel az eljárással a választók tízezreit a választói névjegyzékbe utólag felvétetni.

Az ilyen hivatalosan megszerzett tömeges jogfosztásra a törvényhozó nem gondolhatott, nem csoda tehát ha az annak orvoslására alkalmas eljárásról eleve nem gondoskodott.

Hogy egy magyar, vagy német választó utólag választói jogához juthasson csatlóznia kell:

a) születési anyakönyvi kivonatot, b) a helyi hatóság által kiállított illetőségi bizonyítványt, melyben igazoltatik az, is, hogy illetőségét 1910. január 1-e előtt szerezte meg és optálási jogával nem élt c) bizonyítványt arról, hogy a község területén lakik már hat hónap óta és az alkotmány 71. §-ában vet kizáró okok vele szemben fönt nem forognak.

Nem kell talán bővebben bizonyítanunk, hogy ilyen bizonyítványoknak tízezerszámra való beszerzése technikai képtelenség különösen akkor, ha a hatóságoktól a történetek után a kormány intencióinak megfelelően csak akadémikuskodást lehet várni hisz a törvény 11. §-ának a mely a hatóságokat 24 óra alatt kötelezi, a bizonyítványok kiadására nincsen büntető szankciója.

Ily körülmények között kétségtelen, hogy ha a nemzetgyűlési, kerületi, vagy községi választásokat még ez évben megejtik, a magyar és német lakosság ez alkalommal sem vehet részt azokon.

A jogegyenlőséget sértő eme viszás helyzet csakis törvényhozási intézkedéssel orvosolható, oly módon ha a törvényhozás a kerületi választások elhalasztásáról szóló törvényjavaslat tárgyalásakor törvénybe felveszi a következő rendelkezést:

„A községi előljáróságok az 1922. évben is kötelesek a választói névjegyzékről szóló törvény 2 §-ában szabályozott eljárás szerint az állandó választói névjegyzékeket hivatalból kiigazítani.

A kiigazítás a törvény életbeléptetésétől számított tizedik napon kezdődik és 80 napig

tart. A kiigazított névjegyzék ezen határidő lejártá után 5 nap alatt terjesztendő be az első folyamodású bírósághoz a törvény 3. §-ában előírt eljárás lefolytatása céljából.

Ezen kiigazítás alkalmával az állandó választói névjegyzékbe fel kell venni azokat is, akiknek a törvény szerint választói joguk van, akiket a békeszerződések értelmében nemzeti államaik javára az opció joga megilletett, de ezzel a jogukkal idegen állam javára nem éltek és az állandó névjegyzékbe eddig felvéve nem voltak. Kérjük Önöket képviselő Urak, hogy ezt a módosító indítványt a kerületi vá-

lasztások elhalasztásáról szóló törvény tárgyalásánál a klub nevében benyújtani és szavazatukkal támogatni méltóztassanak.

Meg vagyunk győződve, hogy eme igazságos kérdés elől, pártjuk programjához híven és az állami konszolidáció érdekében elzárkózni nem fognak.

Fogadják képviselő Urak ez alkalommal kiváló tiszteletünk őszinte megnyilvánítását.

Suboticán 1922. aug. hó 9-ik napján.

Dr. Graber László Dr. Sántha György
előadó. elnök.

Megkezdődött a választási harc Angliában

Lloyd George rediivus!

London. (Eredeti táv.) A lapok közlik a konzervatív jelöltek névsorát valamint Lloyd George jelöléseit is. A lapokból megállapítható, hogy legalább is hallgatolagos megegyezés van a két párt között. A megállapodást egyik fél sem erősítette még meg, de ha ez megtörténik, a választások után együtt működésük igen valószínű.

A „Daily Mail” szerint Bonar Law szándéka, hogy kiüríti Mezopotámiát és Palesztinát és követelni fogja a konzervatív kormánytól, hogy ezen tervét támogassa

London. (Eredeti táv.) Lloyd Ge-

orge választási körútján Glasgowba érkezett. A pályaudvaron, az egész utvonalon és az állomásokon lelkesen ünnepelték. Azt hiszik, hogy a közvéleményt maga mellé fogja sorakoztatni; arról beszélnek, hogy ő a jövő embere. Ha Bonar Law a választásokból többséggel kerülne ki, Lloyd Georgra hajlandó lesz őt támogatni, ha a munkáspárt tulságosan szorongatná. Bonar Law visszatért Londonból. A közönség alig törődött megérkezésével. Az esti lapok egy része kiemeli Bonar Law beszédéből azt a passzust, melyben ezt mondja: „Voltaképen nem tudom, hogy hol állok!”

A kormány napjai meg vannak számlálva

Pribicevics kitessékeli Davidovicsot a demokrata pártból

Beograd. A demokrata párt Pribicevics szárnya mindinkább távolodik Davidovicséktól és a radikálisokhoz közeledik. Pribicevics a radikálisok barátságát többre becsüli mint Davidovicsét és ezért még attól sem riad vissza, hogy lemondjon. Ez a lemondás természetesen csak formai lenne, mert Pribicevicsnek az a terve, hogy az egész kormány adja be lemondását és ily módon kényszerítsék ki Davidovicséknak és azon politikusoknak a demokratapártból való kiválását, akik ellenzik a radikális-demokrata koalíciót.

A lemondás ügyével foglalkozott a minisztertanács is. Pasics társainak beszámolt a helyzetről és azt a következtetést vonta le, hogy a kormánynak be kell adni lemondását. E véleményében osztoztak az összes jelenlevő

miniszterek. Csak a lemondás időpontjára vonatkozólag voltak különbözők a vélemények. A halasztás azonban már csak napokra hosszabbíthatja meg a kormány életét, és minden erőlködése dacára sem tudja magát sokáig tartani a hatalmon.

A minisztertanács után a kormány radikális tagjai külön értekezletet tartottak, amelyen a lemondás ügyével és azon feltételekkel foglalkoztak amelyekkel a demokrata párt elé fognak terjeszteni és amelyek alapján hajlandók a radikálisok most már a demokratákkal együtt a koalícióban résztvenni. Demokrata körökben tudni vélik azt, hogy a radikális miniszterek pártjuk számára követelik a pénzügyi és belügyi tárcát.

A Munkásbiztosító Pénztár rosszul fizeti tisztviselőit

(Saját tud.) A „Novisadi Kerületi Munkásbiztosító Pénztár”, mint általában a hasonló intézményeket az állam szocialis gondoskodása keltette életre. Mint minden hasonló intézmények, a novisadi munkásbiztosító pénztárnak is az a feladata, hogy segítse a dolgozó embert. Célja a munkást betegség vagy baleszt esetén munkaadójától függetleníteni és fizettségét gyógykezelést és megélhetést biztosítani. Ezen szociális, kulturális és gazdasági szempontból is óriási fontosságú intézmény ügykörét, hivatali pragmatikáját, munkarendjét egy törvény szabja meg, mely nemrég nyert csak szentesítést. Ugy tudjuk, hogy ezt a törvényt is, mikor a pénztárak statutumait állapítja meg, ugyanaz a szociális méltányossági szempont vezérli, melynek ezen hivatalok létezésüket köszönhetik. Tudjuk, hogy a munkásbiztosító pénztár ügykörénél fogva nagy és komplikált munka elvégzésével van megbízva, mely alkalmazottaitól komoly, szorgalmas munkát kíván meg. Tudjuk, hogy épen a precizitás az, amely a novisadi munkásbiztosító pénztár működését jellemzi és tudjuk azt is, hogy épen ezen kifogástalan működéséért kapott a pénztár igazgatója, Drach Máté nemrég felettes hatóságtól dicséret elismerést.

Ami itt szóvá akarunk tenni, az nem vonatkozik a pénztár — mint már említettük kifogástalan — működésére, mi itt szóvá akarjuk tenni ezen pénztár alkalmazottainak ügyét,

mely sok tekintetben nincsen összhangban azon elvekkel melyek ezen intézmény létezését indokolják. A novisadi munkásbiztosító pénztárban az adminisztratív munkát 14—15 tisztviselő és 10—12 napidíjas látja el. A kinevezett tisztviselők fizetését a munkásbiztosító törvény nevezett szabályrendelete írja elő. Ezek a tisztviselők kapnak fizetést s bár ez a fizetés nem fedezi ugyan ezeknek a dolgozó embereknek standard of life-jét de egy sorban állanak a többi állami és törvényhatósági tisztviselőkkel és kapnak drágasági pótlékot, lakáspénzt stb. Arról a 10—12 napidíjas irnokról van itt szó akik még ma is, 1922-ben 30 dinár napidíjért adják oda teljes munkarejük, végzik felelősségteljes hivatalukat. Többszörös kérelem és panasz dacára ezek a napidíjasok — néhányan még pénztárosi állásban is — délelőtt 8—12-ig és délután 2—6-ig dolgoznak. 30 dinár mindenféle pótlék nélkül, ma nem elég a megélhetésre. Ebből a nőtlen ember sem tudja fedezni életszükségeit, a nős, családos ember pedig még a legszűkebbre szabott igényeit sem elégítheti ki.

Csak egy pillanatra

álljanak meg a „SOA” kirakatai előtt

§ Cicvarics, a második számú Beogradski Dnevnik szerkesztője és kiadója lapja tegnapi napján megjelent számában eképpen hízeleg Pribicevics közoktatásiügyi miniszternek: „Olyan görcsösen tartja a miniszteri tárcát, mint a majom a diót.” Levezzük kalapunkat Cicvarics kollégánk ötletessége előtt. Mint a majom a diót, — valóban ez a styl, amely követésre méltó a lapok vezetőhelyein.

§ Mi a kellemes irányzat. Az egyik helyi lap a terménytőzsdéi tudósítása elől vesszük át ezt a néhány sort:

A jugokorona zürichi árfolyam-emelkedését a tőzsde, ha nem is azonnal, de mégis eskomptálni volt kénytelen, viszont az árfolyam esése menten az ellenkező hatást váltja ki. Az árfolyamingadozás azért mégsem enged szabad folyást az üzletnek, mert az eladók részéről épenugy, mint a vevők részéről bizonyos tartózkodás mutatkozik. Az irányzat kellemesebb.

Ezen a napon az összes árak emelkedtek. Erre és a fenti kis hírré való tekintettel most már tudjuk, melyik irányzat „kellemes” — a terménytőzsdének...

§ D'Annunzio, a nagy olasz Gabriel, mint ismeretes, november 4-én az olasz rokantak országos kongresszusán hatalmas beszéddel fogja meglepni a világot. Az izgatottan várakozó világot most földig sújtja a hír: D'Annunzio meghült. Ó Istenem! Mi lesz a capitoliumi nagy beszéddel? Mert ugyebár, nincs ma ennél kinzőbb problémája a világnak. Mi is bevalljuk: szörnyen félünk és a legrosszabbtól tartunk. Igenis, mi azt hisszük, hogy minden meghülés ellenére — mégiscsak elmondja az isteni Gabrielo azt a nagyszerű beszédet a Capitoliumon...

§ A senki utcája. A novisadi pályaudvart és a Zseljeznicska (néhai Petőfi-) utcát összekötő egy fáktól szegélyezett ut, melyet régenté „Vasuti-Fasor-”nak hívtak. Ha az ember a városból jövet kocsin végig hajt az ezen a „fasoron”, a közepe táján egyszerre göröngyök, dombok, árkok között találja magát. Mivel nagyon furcsának találtuk a dolgot, kutatni kezdtük, miért sima aszfaltos az utca egyik része s miért lyukas, göröngyös a másik fele. A felvilágosítást egy oszlop adta, mely az ut közepén áll. Egy tábla a következő felírással: „Ujvidék—MÁV.” Kisütöttük tehát, hogy az utca fele Novisad szab. kir. város, a másik az államvasutak tulajdonát képezi. A novisadi városi tanács szorgalmasan aszfaltotzat, javíttatja az uttesteket s ezért az ut egyik fele teljesen európai modoru; az államvasutak azonban ugylátszik komolyabb dolgokkal foglalkoznak, mert az utca rájuk eső részével nemtörődnek. A kompetenciának ez a pedáns megkülömböztetése érezhető is az utcán. Ha már a városnak nincs módjában a Vasutat utcarészletének rendbentartására kötelezni, rászánhatná magát, hogy illetéktelensége dacára is rendbehozza a néhányméteres utat. Mert a pályaudvarról érkező idegenek nem igen veszik észre a tulajdonjogot megkülömböztető táblát s nagyon hajlandók a senki utcájának elhanyagolt állapotát a város rovására könyvelni.

Népbiztos?

Konstantinápoly. (Eredeti távirat.) Izmed pasát az angorai kormány külügyi népbiztosává nevezték ki.

A magyarság egyetlen vigasztalója a falun

Tudósítónk, rajzolónk és hirdetésszerzőnk előnyös ajánlatai a bácskai magyar községekben — A templomtornyok madártávlatból — Hogy néznek ki hirdetőink profilban?

(A Bácsmezei Napló után szabadon.) Vasárnap van. A falu jóízű magyar (mokány) népe ünnepi köntösben, míg kizárólag és egyedül jól szerkesztett lapunk, a B. N. 24 oldalon jelenik meg a faluban. Az állomás olyan, mint a többi: itt is vásárolhatók vagyunk példányszámonként. Harcsabajszy magyar rágja a példát az állomás mögött ácsorgó kocsin. Tisztelettel még ránk sem köszönhet, amikor szívélyes barátsággal megszólítjuk:

— Ujjon fel bácsi!

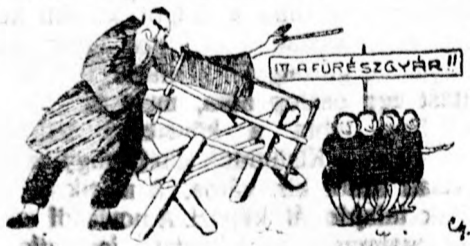
A bácsi felül és megveszi jól szerkesztett lapunkat mind a 20 oldal hirdetéssel és 4 oldal szövegével egyetemességben. A bagaria nemes illata kíséri bennünket az akácson végéig. Az idő azonban pénz és mi nem értünk rá a cserébe ültetett pacsirták magyaros füttyét hallgatóni. A Gazdakörbe megyünk lapunk elterjesztése mián. Belépés után el-elnézegetünk a magyarok között, amint az elmúlt hét mezőgazdasági munkája után jelenlétüket élvezik. Egyszerre lép munkába rajzolónk és hirdetés szerzőnk. A hirdetés arra hátrább van, a kép ehol:

Mondja is az egyik mokány magyar, nagyot pödörítve simára leborotvált bajuszán:

— Affene abba a Lloyd Georgesba, mindig mondtam én, hogy a Bácsmezei Napló köll a magyarnak! Az a legvastagabb. Az Isten éltesse az urat. Lehet-e hirdetni?

Némileg szabódunk, mert hát ez így illik és el akarjuk hitegetni a mezőgazdasági szerzőnkönk pihengető öreg, tősgyökeres magyarokkal, hogy bizistenu, mi nem azért gyűtünk ide. Az öregek azonban meggyászolnak és az áldott jó emberektől muszáj elfogadni a hirdetés. (Lásd hátrább 1/2 oldal 600 dinár, 20 százalék kiküldött munkatársunké.) Keressük a plébános urat, de azt mondják, hogy még alszik. Ekkor nagyot parolázunk az egyszerű, derék, becsületes és jóra való előfizetőinkkel és hirdetőinkkel, aztán a gyártelepek megtekintésére indulunk. Utunk a Battyányi Salamon és Fiai modern fűrésztelepeére vezet. A féloldalas hirdetés feladása után rajzolónk képe a cégről és az üzembről imhol következik:

A gyár a szomszédos községekben is közzismert. (A főnök oda is átrándul néha favágásra.) Alaptőkéje kétmillió dinár és négy gyerek. Megjelenésünk a fűrésztelepen szöveget ültet az öreg Battyányi fejébe. Erre a szögre van felakasztva az alaptőke. (A hirdetésre, amely ünnepi számunk megreszkizozott 24-ik oldalán látható, külön is fellívjuk olvasóink figyelmét.) Némli barátság és szükségesnek mutakozó elbeszélgetés után elbucszunk. A kézfogásnál kellemes meglepetés ér bennünket. Az öreg száz dinárt nyom a markunkba. Igazán örvedetes jelenség a magyar ipar ilyen gyors fejlődése és ebben lapunk bokros érdemei ugyebár el nem vitathatók? A szomszédos szőlőoldalon néhány tősgyökeres szemlélnk meg, aztán a bács-kisbüttyködi agrárpárt díszénél, a hosszas vajudás után végre mégis megszületett Bácsmezei Naplópart érdemes elnökénél, Széchenyi Ezra földkisbirtokosnál teszünk tisztelgő látogatást. A kiváló agrárius ebben a helyzetben fogadja munkatársunkat:

— Mi a véleménye Széchenyi urnak a Magyar Párt jövőjéről?

Az ismert közzgazda mélyen elgondolkozik. A homlokán ráncok dudorodnak, két sasszeme összevillan az egy sasorrával: látszik hogy éretten és komolyan fontolgatja a szavakat, majd ezt mondja:

A Bácsmezei Napló a legtöbb tudással szerkesztett újság. Magyar ember csak ebben a lapban hirdeti. Erre barátságosan megrázzuk egymás kezét. Az előfizetési nyugta kitöltése után kedves, de már lényegtelen dolgokról csevegünk. Kiderül, hogy a Magyar Párt szervezkedése erőteljes ütemben folyik: már majdnem az összes tagok előfizettek lapunkra és legalább egyszer már mindenki hirdetett. Megnézzük még a cserébe ültetett, csinos misszkálikat s bucsuzáskor tizdeka árvalányhaját kapunk emlékebe. Az árvalányhaját kedves és ősi magyar szokás szerint gomblyukainkba tűzzük, aztán a „Hullámzó valuta tetején” kezdelű kedves magyar népdal hangjai mellett ácsámpázunk a Bácsmezei Naplópartnak, kitünően szerkesztett, lapunk hasábjairól is jólismert, nagytehetségű ügyvezető alelnökéhez, dr. Vakbottán Lévi ügyvédhez. A kitünő fiskális épen szüzdohányt szortíroz: felül a száz, alul az ezerdinárosok láthatók. Tipikus magyar arc. Kunkorka bajusz és némileg kunkorka fekete haj; angol gyártmány, tiszta gyapjuból. Nemes arcél, nyílt tekintet és összenőtt szemöldök Pámás, feltájk és kiálló erős fogsora szónokot és kitünő publicistát sejtet. Amikor belépünk, épen a Magyar Párt memorandumának végére teendő ponton gondolkodik. Bal kezében lapunkat tartja. Ünnepi számunkat (ára 6 korona) amely 24 oldalon keresztül dícséri a vajdasági magyar mi-sajtónk fejlettségét. Sietünk kell, ezért gyorsan előrebocsátjuk magyaros ízű köszöntésünket:

Talpramagyaros, szüzdohányos jóreggelt kívánunk vezérigazgató ur!

— Szerencsése a szerkesztő urnak, hogy öreganyjának szölitott, invitál a Magyar Párt reménye. Hogy áll a termés?

— Hát lassacska, lassacska, — mondjuk elfogódva. Ma még csak mindössze kilenc hirdetést szedtünk össze. Egy kis eső kellene. Aranyeső.

Aztán áttérünk a tárgyra. A Magyar Párt legtöbb tagja már ott van előfizetőink táborában, s a tábor még mindegyre nő. A fiskális, a magyarság hivatott vezére minden áldozatot meghoz. A nép naponként hozzájárándokol úgy köz-mint váltóügyekben. Amikor a toronyban delet harangoznak, politikai nyilatkozatot kérünk. (Ma úgy sem ebédelünk.)

— Hát nem bírjuk? — kérdezzük szelid fölénnyel és magyaros sarkantyupengetgetés közben átvágunk „a Csap utcán véges végig” és süvegünkkel köszöntésre illegetjük a bácskisbüttyködi City középpontjában, Löwy i Sohn fűszer-vegyes és gyarmatári nagykereskedése előtt:

A nyilatkozat (némi szerkesztőségi korrekció után) így hangzik:

A mi vezéri hivatottságunk a Bácsmezei Napló érdeme. Ami a párt jövőjét illeti, azt hiszem a példányszám további csökkenésére nincs kilátás. A párt megteszi a kötelességét és én hiszem, hogy a sentai nagygyűlés sikere elmaradhatatlan. A plakátjukat mindenki olvasta. Jó tipp volt. Csak továbbra is: dettre magyar! A legutóbb már a miniszterekhez és a parlament összes tagjaihoz intéztünk felhívást. Igaz, hogy a memorandumra még nem érkezett meg az előfizetés, de annál rosszabb nekik. A papírárak emelkedni fognak, az előfizetések detto, súvit a szél Késmárk felett, káka tövén köit a ruca, a fenében szól a nóta, oda rug ki a Szamosra, csinompalkó, csinompánkó, csontos penkalával. Ami pedig a többit illeti, legyenek nyugodtak az urak, amíg csak egy templomtorny van a Bácskában, amit az urak le nem rajzoltak, addig a Bácsmezei Naplónak nincs mitől félnie! Nur aushalten! Birják még az urak?

Hát nem bírjuk? — kérdezzük szelid fölénnyel és magyaros sarkantyupengetgetés közben átvágunk „a Csap utcán véges végig” és süvegünkkel köszöntésre illegetjük a bácskisbüttyködi City középpontjában, Löwy i Sohn fűszer-vegyes és gyarmatári nagykereskedése előtt:

Adtateremtette! Azt a fűzfánjüttyű kis memorandumát neki, jónapot adjék az Uristen! Hogy ityeg a fityeg Löwy bátyánk? Hoci-aci, nyájaskodik az öreg. Ehol a hirdetés. Hatszáz pengő dinár. Jól van-e fiaim? Rőndbicsék — fuvolázunk. Adja csak ide a csekket, a rendbicséket.

Azonnal kiállítjuk: egyoldalas hirdetés, 600 dinár. Nyugtával dícsérd a lapot. Nyugtát is adunk. Az öreg viszont dícséri a lapot. Szép színes szavakkal eképpen:

Hát bion megszerveztük a Magyar Pártot. Sokat köszönhetünk a Bácsmezei Naplónak.

Itt az öreg egyet mosolyog, amugy befelé, ránkandít, aztán oldalba böki tudósítónkat:

De a Bácsmezei Napló is nekünk, mi? Ebben megegyezünk, s végigszemlélnk a hatalmas raktárt, amelyben annyi a kocsikenőcs és az ostornyél, hogy London egész fiakeriparát két évre elláthatná. Amikor erre figyelmeztetjük a cégfőnököt, felad még egy hirdetést, ezzel a szöveggel:

— A választási kocsikenőcs, amely mint bajuszpedró is használható, hozzávaló ostornyéllel vaggontételekben vásárolható. Löwy i Sohn. Bácskisbüttykösd. Alaptőke és mestergerenda. U. p. Subofica.

Ujabb nyugta, amely után a lap és a Magyar Párt jövőjébe vetett bizalommal panyókára vetjük zsebkendőinket és végigmustráljuk a falut. Van boglya, kemence, kocsiderék, több derék kocsis, a szérűknek se szérű se száma, gólya, tücsök, tyúk, buboskemence, petrence, országot, csalit, fűszög, csalán, ugar, oldalaszalonna és miegyéb földi jó. A községháza előtti vén diófa alatt még megnézzük, mint fejenk finom teavaját az egyik bősziált tehénből, aztán a Rákóczy indulót füttyülve bucsut intünk a virágzó magyar községnek:

Auf Wiedersehen!

Következő számunk Sentáról közöl képeket hirdetések lapunk számára bármely hirdetőirodában feladhatók. (cs)

HIREK

Jugoszláv képviselők Prágában. Prágából jelentik: A jugoszláv parlamenti delegáció, amely Lukinics elnök vezetésével Prágába jött, ma délelőtt résztvett a nemzetgyűlés tagjai által tiszteletükre rendezett banketten, ahol Massaryk elnök is megjelent és pohárköszöntőt mondott az SHS. állam uralkodójára és népére. Este a delegáció a Nemzeti Színház díszelőadásán vett részt. A jugoszláv képviselőket mindenütt a legnagyobb ünnepélyességgel fogadták. Holnap Karlsbadba utaztak, ahonnan este visszatérnek Prágában, hétfőn pedig Pilsenbe lesznek és megtekintik a Skoda műveket meg a sörgyárat. A delegáció kedden jön vissza Beogradba.

Ujabb aprópénzszállítmány. A pénzügyminisztérium a minisztertanács a bécsi pénzverdében újabb 30 millió dinár értékű ércpénzt rendelt 25, 10 és 5 parásokat. A 25 parások 25 százalékos nikkel- és 75 százalékos rézöntvényből készülnek, míg a 10 és 5 parásokat a „gama” féméből készítik.

Házasság. Winkle Ica és Kisgeszényi Szabó Andor magyar honvédszázados f. hó 31-én, kedden tartják esküvőjüket a budai vártemplomban.

A népkonyha ügye. Tegnap szünetben hosszabb cikk keretében ismertettük a népkonyha ügyét. Illetékes helyen ma ismét érdeklődünk a népkonyha iránt és azt a választ kaptuk, hogy a belügyminisztériumtól már visszajött a jóváhagyó végzés, a tanács azonnal felterjesztette a pénzügyminiszterterher, amelynek jóvá kell hagyni a pótdadó kivetését.

Megérkezett az amerikai zsir. Az amerikai sertészsir, mely hivatva van az itteni árakat letörni, megérkezett. A tegnapi termény-tözsden már történt kínálat: Franko Zagreb 100 koronás árban. Nagyon üdvös volna, ha ez a zsir nemsokára Novisadon lenne és leszorítaná a 120–130 koronás helybeli árakat.

Maróczy a novisadi sakk-klub disztája. A novisadi sakk-klub tegnapi ülésén Maróczy Gézárt a hírneves magyar sakkbajnokot örökös disztagjává választotta. Maróczynek a klub mkvészi kiállítása diszoklevelet fog át-nyújtani.

Értesítés. November 2–3-án, csütörtökön és pénteken a Sloboda szálló nagyteremben *Ben Arolly Bey* a szuggesztív és telepátia nagymestere, *Annie Arolly* búvárszű, illuzionista a csodák világából tartják előadásait.

A cukorrépa ára Bácsföldváron címmel múlt vasárnap közölt cikkünkkel kapcsolatosan jelentő bácsföldvári tudósítónk: Bácsföldváron a Gazdakör öntudatos tagjainak összetartása folytán sikertült kivívni, hogy azok a cukorrépa termelő kisgazdák, akik a Gazdakör útján szerződtek le, a 86–100 koronás gyári árral szemben 120 koronát kapnak a cukorrépa métermázsájáért. Ezt a tényt sokfelé a gyári megfizetett felhajtók szeretnék hazugságnak minősíteni, s egyszerűen letagadni. Ezzel szemben a bácsföldvári Gazdakör vezetősége annak a közlésére kérte föl a Délbácska szerkesztőségét, hogy minden ezzel a ténnyel ellenkező híresztelés nem egyéb, mint rossz akaratú híresztelés, amivel a már is elbolondított népet még inkább beakarják csapni. Tény az, hogy nemcsak Bácsföldváron, hanem a Bácskában még jó egynehány községben fizeti ki Wamoschér László az Agrárta r. t. sombori érdekelje a 120 koronás árat azoknak a termelőknek, akik Gazdaköreik útján szerződtek le. Tudunk ezzel szemben néhány cukorrépa termelő kisgazdát, akik személyesen elutaztak a gyárba és csak 100 koronával fizették ki nekik a répa métermázsáját ellenben nem felejtették el levonni a cukorrépa maguknak az árát. Amint látszik, a gyárak következetesek magukhoz: tavaly is megigérték az 50 koronás gyári ár és a 96 koronás legmagasabb ár közötti különbözet megfizetését, de nem adták meg. Bizonyosnak látszik, hogy az idén is csak ígérk, de most sem fogják megadni.

Az orvosgyógyászati gyűlése. A BBB orvosgyógyászati november 2-án délután 5 órakor tartja a közpórházban rendes havi gyűlést. Napirend: 1. Betegek bemutatása. 2. Az engentika és törvényhozásunk. 3. Indítványok.

Hogyan „javítják” a postások fizetését?

Előléptetések és kinevezések a novisadi postán — Amikor a postatiszt javadalmazása napi egy dinárral emelkedik

(Saját tudósítónktól.) A tisztviselőkérdés, amint a tapasztalat mutatja, probléma marad mindenféle „fizetésrendezés” után is. A novisadi posta és távirda igazgatóságánál történt legutóbbi előléptetések számszerű eredményei egészen furcsa képét adják annak a műveletnek, amely a tisztviselői karban „előléptetés” elnevezés alatt ismeretes. *Egy negyedosztályú titkárnak harmadosztályú titkárrá történő előléptetése évi 336 dinár „fizetésjavítással” egyenlő.* Ez nem egészen napi egy dinárt jelent, még szőkőévben is. Az egydináros fizetési többlet eszerint napi két darab perccel javítja meg a postatisztviselő élethelehetőségeit, míg a családos tisztviselő még ezt a két perccet is kénytelen négy részre osztani. Az előléptetések a távirda igazgatóságánál egyébként a következők:

III. osztályú postatitkárokká léptek elő: Dr. Miklián István és Horváth Mátyás IV. osztályú titkárok. (3300 dinár évi fizetés helyett 3789 dinár évi fizetéssel és napi 28 dinár pótlékkal.)

IV. osztályú ellenőrre lépett elő: Maser Lajos V. oszt. ellenőr. (3031 dinár évi fizetés helyett 3536 dinár évi fizetéssel és napi 28 dinár pótlékkal.)

IV. osztályú postatiszteké léptek elő:

Aki megrabolja a halottakat. Bécsből telefonálják lapunknak: Az ugynevezett burgenlandi bíróság ma tárgyalta a nyugatmagyarországi illetőségű Tomasik János parasztilénynek rablási ügyét. Tomasik egy nyugatmagyarországi falusi temetőben egy cinkostársa segítségével kiásott két halottat és leszedte róluk a ruhát. A vádlott a mai tárgyaláson azt vallotta, hogy az egyik halottról leszedte az alsónadrágot és az inget, a másiktól a nadrágot és a csizmát. A nadrágot három napig vízben áztatta, aztán fölvette és nyugodtan viselte. A csizmákat büntetésének adta át. A bíróság hathónapi súlyos börtönbüntetéssel sújtotta a vádlottat, büntetésre pedig ugyanolyan büntetést kapott.

Seltersvíz ismét mindenütt kapható.

Hé! emberek, segítsenek! Egy Romeo Tulló nevű halászegény vitorlás dereglyéjén a tengerről befelé igyekezett az Arno folyóra, még pedig annak balpartjára, de járműve sehogysem tudott megküzdeni a víz árával, amely mindig a jobboldal felé sodorta. Egyszerre csak embereket vett észre a balparton és oda kiáltott nekik: Hé! emberek, segítsenek! Az emberek — egy öregedő, alacsony termetű ur és két szép leány, akik éppen horgásztak — erre köteleket dobáltak az akaratos dereglyére és miután a halászegény a köteleket a hajó orrára erősítette, az öregedő ur és a két leány vállukon átvette, jól nekirugaszkodva, vontatni kezdték a hajót, amely csakhamar szerencsésen partot ért. Ez a kis jelenet pedig azért érdekes, mert az az öregedő, alacsony ur és a két leány, aki a dereglyét vontatta, nem volt más, mint Viktor Emánuel király és két leánya: Jolanda és Mafalda hercegnők, akik a Pisa közelében levő san-rossorei kastélyból kirándultak a királyi birtok melletti folyó Arnóhoz horgászni. Az bizonyos, hogy boldogabb ember aligha van most Itáliában, mint Romeo Tulló, akinek unokái talán el sem fogják hinni, ha majd a kandalló mellett egykor elbeszéli nekik, hogy az ő halászcsonakját egyszer maga a király, meg a két szép királykisasszony vontatta.

Babics Antal és Golac Mihály V. oszt. postatisztek. (2020 dinár évi fizetés helyett 2526 dinár évi fizetéssel és napi 26 dinár pótlékkal.)

V. osztályú postatiszteké léptek elő: Bognár Vojiszláv, Isvanovics Ilona, Kolakovics Katica, Kolakovics Jozefa, Labus Milica, Marinkovics Vukosava, Pajics Mila, Pavkocics Milla, Sepics Róza, Saketics Iván, Saketics Zóra, Vidakovics Anna és Zzigic Olga VI. oszt. postatisztek. (Evi 1516 dinár fizetés helyett 2020 dinár évi fizetés és 26 dinár napi pótlék.)

Előléptetések a posta és távirda hivatalnál:

V. osztályú postatiszteké léptek elő: Anton Elvira, Draskovics Kornélia, Hart Mária, Janic Laura, Jankovics Teodora, Juranics József, Juranics Stefánia, Koliler Hermina, Kovács Róza, Polgár Valéria, Schönfeld Erzsébet, Stanisics Katalin és Stefanovius Katalin VI. osztályú postatisztek.

Ujonnan kinevezettek VI. osztályú postatiszteké: Dierner Margit, Halász Erzsébet, Lechl Teréz, Lokner Dragica, Ováry Mária, Panics Julia és Valentiny Antonia.

Az előléptetésekkel együttjáró örömekről tudni kell, hogy a fizetési „többlet” egyharmadrészt, mint szolgálati díjat 12 havi részletben levonják.

A „Kulturbund” plakátügye. Ma reggel a főtéren egy németnyelvű plakát jelent meg a következő szöveggel: „Németország a mi közös hazánk, mert szeretjük és mert büszkék vagyunk arra, hogy németek vagyunk! H. József”. Ezt a plakátot a nacionalista ifjúság, amely azt kiragasztotta a következő kommentárral látta el: „Hogy terjeszti a Kulturbund a Kulturát! Ezerszámra hasonló tartalmu plakátot terjeszt a Vajdaság németsege között.” Mint értesülünk az egész ügy lényege a következő: A novisadi Kulturbund könyvkereskedése Csehországból német közmondásokat tartalmazó plakátokat akart rendelni. A csehországi cég beküldött egy mintaküldeményt, melyben azonban néhány német nacionalista tendenciájú plakát is volt. Ezért a könyvkereskedés a rendeléstől elállott és az egész mintaküldeményt visszaküldte. Kiderítetlen módon került aztán a gyűjtemény egy plakátja a nacionalisták kezébe. Hatósági beavatkozásra a plakátot a főtérről délután eltávolították.

Ötven millió korona értékű valutát foglaltak le Budapesten valutazérektől. Budapestről jelentik: A rendőrség tudomást szerzett, hogy egyes ügynökök a devizaközpont megkerülésével ezres címletű dollárokat kínáltak eladásra. A nyomozás megállapította, hogy az üzerek a deviza központ árfolyamainál egy-két ponttal magasabb árfolyamon adták el a dollárokat. A nyomozást végző detektívek, hogy a valutazéreket elfogják, földbirtokosoknak adták ki magukat és látszólag megvették a dollárokat. Ily módon ötven millió korona értékű dollárt vásároltak össze, melyet a rendőrség lefoglalt és több ügynököt őrizetbe vett.

Seltersvíz ismét mindenütt kapható.
A középszérbiai árvíz. A Morava és Nisava vidékéről még mindig érkeznek jelentések, amelyek az árvíz terjedéséről szólnak. A hatóságok már megtették a szükséges intézkedéseket a veszélyeztetett területek megvédésére.

MEGHÍVÓ.

az Ipar és Kereskedelmi Takarékpénztár Részvénytársaság
1922 évi november hó 11-én délután 4 órakor az intézet helyiségeiben megtartandó **rendkívüli közgyűlésére.**

TÁRGYSOROZAT:

1. Az intézet alapszabályainak módosítása
2. Indítvány a koronára szóló részvények dinár értékű új részvényekre való kicserélése tekintetében.
3. Az igazgatóság és felügyelőbizottság kiegészítése új tagok választása által

Novi-Sád, 1922. október 28.

Az igazgatóság.

— A Hétfői Ujság holnap hajnalban jelenik meg gazdag tartalommal. Hozza a legfrissebb világeseményeket, szenzációs riportokat, az összes vasárnapi sporteseményeket. Kapható mindenütt, ára 1 dinár.

— **Baranyai menekültek figyelmébe!**
A baranyai menekültek novisadi igazoló bizottsága október hó 29-én, vasárnap délután 2 órakor a Munkás Otthon helyiségében (Temerini-ut 12. sz.) általános emigráns gyűlést hív egybe és felkéri az összes Novisadon lévő baranyai menekülteket, hogy a gyűlésen saját érdekeikben pontosan jelenjenek meg.

— **Házasság.** Klein Szidi és Grünwald Oszkár folyó hó 31-én délelőtt 11 és fél órakor tartják esküvőjüket, Trifkovic trg 9. sz. a. (Minden külön értesítés helyett.)

(—) **Dicséretre méltó jelenség.** Egy iteni tekintélyes kereskedő, Omalyev Rankó ur, nagyobb mennyiségű kézműárt kapott az őszi szezonra. Halljuk, hogy Omalyev ur mindenkinek alkalmat fog adni, hogy olcsón és jól fedezze téli szükségletét. Omalyev ur az első, aki jelentékenyen szállította le az árakat. Jó volna, hogy többi cégünk is utánozzák és ily módon egyszer véget vetnek a rettenetes drágaságnak.

GRAMOFON tiszta hang, fatölcse-
res, 50 lemezzel eladó.
Eötvös-ter 4. sz. alatt.
(Fabián cipésznél.)

SPORT

* **Varatlan győzelmi esélyei** lettek a J. Makkabinak a mai serleg mérkőzésen. Az NTK ugyanis 4 legjobb játékosa különböző okokból nem vehet részt a mai mérkőzésen. Halász, Schäffer, Breznik és Hauslohner nélkül az NTK. csapata igen bizonytalan erőt képvisel, úgy hogy merészség volna a megerősített J. Makkabi ellen győztesnek tippelni. A serlegmérkőzés 3 órakor kezdődik az Artézi pályán. Előzőleg az OSKV. és a NAK ifjúsági csapatai mérkőznek.

* **A NAK ifjúsági csapatából** a következő játékosok találkoznak háromnegyed 1 órakor a NAK pályán: Paszt J., Maurics, Michnyák, Varga, Larro, Ilija, Grünenberg I., Mandics, Grünenberg II., Molnár, Horvát III., Horváth II., Csibe, Hauser.

* **Izgalmas napja** van ma Subotícának. A Bácska és a Somb. Sport találkoznak egymással a bajnoki mérkőzések folyamán.

* **Pesten** az MTK a múlt évi bajnok WSC-vel játszik ma. Ismerve a bécsi csapat elsőrangú védelmét, bajosan fog az MTK csatár olyan eredményes munkát kifejtetni mint az a múlt vasárnap az exbajnok Rapid ellen (5:1) sikerült neki.

* **Beogradban** a jugoszláviának akadt erős ellenfele a bajnoki mérkőzéseik folyamán. A Vardarral kell megbirkóznia, amely csapat már több ízben meglepetést csinált. A mérkőzést Andréé novisadi bíró vezeti.

* **A NAK birkózói** ez uton értesitem, hogy a tréningek a Maros-féle klubhelyiségben lesznek megtartva, minden este 8 órakor (Futoska utca 71.)

Ez uton felhívom: Hegedüs István, Kehl János, Bosnyák Pál, Volkmann Károly, Belanovic János, Damjanov I. Simon János, Uri Bandi, Szentiványi Rezső, Kaszner Marci és Sterle Károly tagtársakat, hogy a tréningeken okvetlen jelenjenek meg. Szakosztályvezető.

Gospodarska Banka d. d. Novisad
(Gazdasági Bank r. t. Ujvidék)

Elfogad felmondás nél-
küli betéteket, amelyeket
a legkedvezőbb kamattal
melletti tőkésít.

Az intézet minden bankakalmába
vágó üzletekkel foglalkozik. 3664-7-30

Tőzsdei árfolyamok:

A jugoszláv korona Zürichben 2:325

Zagreb, okt. 28. Newyork 62—63.
Páris 443—445, London 264—267, Milánó 241
—254, Prága 203—204, Berlin 144—148
Bukarest 41—, Budapest 239—255, Amsz-
terdam —, Bécs 0'08—0'09, Brüsszel 405
—408, Szófia 42—, Varsó —, Zürich

Zürich, okt. 28. Zárlat. Berlin 0'135
(0'125), Hollandia 215'25 (217—), Newyork
553'50 (556'25), London 2472 (2475), Páris
39'05 (38'25), Milánó 21'90 (21'75), Prága
17'40 (17'20), Zagreb 2'325 (2'20), Budapest
0'22 (0'22), Varsó 0'935 (0'945), Bécs
0'0072 (0'0073), bélyegezett osztrák korona
0'0075 (0'0078), Bukarest 3'65 (3'65).

A novisadi terménytőzsde hivatalos
jegyzései 1922. okt. hó 28-án. Bácskai buza
77—78 kg-os 2—3% kötés 331'25—330 (1000
métermázs), bácskai árpa 64—65 kg kötés
240 (300 mm), bácskai ótengeri duplikát kassza
kötés 265 (200 mm), bácskai újtengeri januárra
25% kassza kötés 180 (400 mm), bácskai új-
tengeri februárra 25% kassza kötés 180 (400
métermázs), bácskai nullásliszt kínálat 475, ke-
reslet 470, 2. sz. főzöliszt kötés 437'50 (100
métermázs), 6. sz. kenyérliszt kötés 400-392'50,
(200 mm), nullásliszt qq Bácska 50% pénztár
kötés 487'50 (100 mm), bácskai buzakorpa
decemberre kötés 137'50 (100 mm), bánáti
buzakorpa 132'50 (500 mm). Amerikai sertés-
zsír franko Zagreb kínálat 2500. Irányzat vál-
tozatlan.

Cand. Architekt

a bécsi műegyetemről elvállalja
az e szakmába vágó összes ter-
vezések és más munkálatok el-
végzését. Cím a szerkesztőségben.

LEGUJABB

Ujból Vilmos császár kiadását
követelik

Páris. (Eredeti táv.) A kamarában Bonnet
képviselő interpellált Vilmos császár és a há-
borús bűnösök elítéléséről. Kérte a kormányt,
ha Németország megtagadná kiadásukat, haj-
landó-e a versaillesi szerződésben megállapí-
tott büntetőrendelkezésekkel élni.

Merényi-etterv hírek Németországban

Berlin. (Eredeti távirat). Tegnap Berlin-
ben ismét riasztó híreket terjesztettek. Azt me-
sítették, a jobboldali körökben ismét merényle-
tet terveztek Wirth kancellár ellen. A rend-
őrség nyomozást indított, de a hír komolysá-
gát még nem tudta megállapítani. Az óvinté-
zkedéseket megszigorították.

Az olasz deficit

Bécs. (Saját tudósítónktól.) Giolitti
Culucoban kijelentette, hogy Olaszor-
szág legégetőbb kérdése a gazdasági
helyzet szanálása. A pénzügyi helyzet
oly komoly, hogy csak gyors segély
mentheti meg. Olaszország államdeficitje
évenként hét milliárd lira.

Felelős szerkesztő: Dr. Szlezák Rezső
Kiadótulajdonos: Fáth Ferenc és társai

Apró hirdetések.

ELADÓ: Fajmalacok,
szecskavágógép, eke, fo-
gas, szállóhordófedél, te-
derülés, Báthory u. 43.
szám alatt 387-1-2.

IZLÉSES NYOMTAT-
VÁNYOKAT készít Novi-
sadon a Gutenbergkönyv-
nyomda, Szabadság-ter 1.
1—5

Halló! **Veszek!**
Veszek bélyegeket!

Korlátlan mennyiségű használt jugoszláv
bélyegveszek és fzelek: 5, 15, 60, 75
para, 4, 8, 20, 30 dináros bélyegekért
30 százalékos névértékkülből; 0, 20 para,
1, 2, 5 és 10 dináros bélyegekért 20 szá-
zalékos; 100 darabé: 20 parásnál 2 di-
nár, 100 drb. 50 parásért 1 dinárt. Veszek
Ó-Szerbiai és balkáni postabélyegeket.
Postabélyegek gyűj. átalitása: (3873-1)

Richard J. Fischer
Novisad, Željeznička ulica 80.

IRIS Fém és Pléháru Ipar

Ing. Fáth Ferenc, Novisad

Készít eisőrangú kivitelben:
Szoba kályhakat fa és szénfűtésre,
lemezköppennyel, chamotte-
betéttel.

Fürdő kályhakat chamotte-betéttel,
fa és szénfűtésre, fehérre
fényezve.

Fürdő kádakat horgany lemezből.

Gömbölyű lemez kályhakat főzőka-
likával, egyenes füstcsöveket
az összes mértékben, fran-
cia könyököket, sütőket, ké-
ményajtókat, kéménytoldato-
kat, fekete vagy horgonyozott
lemezből (szélkakas), víz-
vedreket horg. lemezből.

Felvonó serlegeket az összes mére-
tekben.

Horgany gombokat.

Horgany oszlop díszeket.

Horgany rács rózskákat.

Vasalásokat kárpitosok részére. Külön-
böző egyenes és gömbölyített
párkányokat.

Lemez zsindelyeket kupola fedéshez.

Jó karban levő 3886 1

rövid zongora

eladó. Bakos György kántor Temerin.

Romoly munkásnök

felvétetnek

Prva Jugoslovenska Remična Fabrika

Laze Kostića u. 9. szám. 1

Egy okleveles mérnök,

magyar-német nyelvtudással, kezdő
fizetéssel állást keres. Bővebb fel-
világosítással szolgál „Fuchs“ hir-
lapterjesztő vállalat. 1

Egy komplett hálószoba

és konyhaberendezés azonnal
eladó. Ugyanott lakás beköl-
tözhető. Cím a kiadóban. 1

Nyilvános szabad árverés

Folyó hó 29-én, vasárnap délután fél 3 órakor

Futaki-ut 68. sz. alatt

féderes és fédernélküli stráfkocsik, parasztkocsik, kazánkocsi és lészerszámok a legtöbbet ígérőnek szabad kézből elárvereztetnek.

3858

5-5

Vaskereskedők figyelmébe!

Nagyobb mennyiségű prima *Westen-féle* zománczott bádgedény minden számból érkezett raktárba, melyet viszonteladóknak a legolcsóbb napi árban ajánlok.

K. Tóth Antal vaskereskedő
Novisad, Buza-tér 11. 1

Kordélyokat

vagy kordélyvállalkozót keres a

Novivrbasi cukorgyár.

Alkalmi vétel.

Novi-Vrba határában 71 hold tanyaépületekkel (2 szoba és konyha, kamra, istálló, felszer és kukoricagóré), 40 hold tanyaépületekkel, 21 hold, 10 hold, 3 hold szántó eladó. Kizárólagos megbízott:

Schmidt Frigyes, Novi-Vrba 382.

Elegáns köppenyekeket

kosztümöket, menyasszonyi alkalmi és gyermekruhákat és átalakításokat olcsón és pontosan készítik. — Gyász ruhákat 12 óra belül készítik.

Winkler Lajosné, Novisad
Željeznica ul. 40. 3876 1-3

ÉRTESETÉS.

A nagyérdemű közönség szíves tudomására adom, hogy saját telepemem virágkerteteket kezdtem meg. Vállalok legmodernebb

ROSZORUK és alkalmi CSORROR

elsőrendű művészi kivitelét legnépszerűsebb árak mellett.

BEGOVICS J. okl. műkertész

Darányi-telep 4—a Közkórházzal szembe, villamos megálló, Novisad. 3797-1-2

20 éves pálma.

uj *matrac* eladó Alkotmány-utca 27. szám. 1

Az egész világ részére

elfogadok hirdetéseket, időt, pénzt, fáradságot takarít meg az, ki

HIRDETÉSEIT

nálam adja fel.

„FUCHS” Hirlapterjesztő és Hirdetési Vállalat
Novisad, Kralj Petar u. 13.

Mozgó pálinkafőző kazánok

használatra napszámba kaphatók:

Malocsits Vászó rézművesnél N.-Sad, Kiszácsi-u. 32

Optálók figyelmébe!

Házak, üzletek, földbirtokok adás-vételét, esetleg cseréjét gyorsan és lelkiismeretesen eszközli

Rumpler István

ingatlanforgalmi irodája

Pécs, Indóház-utca 14. sz.

3259-12-0

Női és férfi

KALAPOK

átalakítását, festését és tisztítását

a legjutányosabban, a leggyorsabban és a legjobb kivitelben vállalja

Funták Gyula

kalapos-mester

Njegoseva (Andrássy) u. 9
(Tűzoltó takt. szemben)

Egy negyed hold telep

eladó Futaki-ut, villamos végállomás. — Bővebbet a *Brezovszky Szanatórium*ban. 3865 3-3

OPTÁLÓK FIGYELMÉBE!

3773 ingatlan forgalmi iroda, közvetítő
4-12 birtokok, házak, szállók és egyéb
ingatlanok eladását és vételét

DECLEVA ENDRE, PÉCS

Zsolnay Vilmos utca 5. szám.

FOLTMENTES FEHÉR
TÜKRÖKET
garanciával készít

„VITRUM” NOVI-SAD

Futoska put 84. Üvegesizolás, régitükrök javítása. (3030-1-35)

Eladó családi sarokház

két lakással és összes melléképítményekkel. Értekezni lehet Strelačka (Lövész) u. 36. szám alatt. — Ügynekök díjaztatnak. 3871-2-2

RŐFÖS ÁRUK

Női és uri ruhaszövetek
Télikabát és köpenyszövetek
Angol és francia flanellek
Legfinomabb mosóbarchentek
Chiffon, vászon, asztalnemű

LESZÁLLITOTT ÁRAKBAN!

Női és uri fehérenemű
Harisnyák, keztyűk
Kötények, alszoknyák
Ernyők, trikotárak

3766-5 7

Löwinger Divatáruháza, Novisad
Kralja Petra ulica 19. szám.

**MODERN
EBÉDLŐ**

és egy menyeze-
tes *bölcső* hely-
szüke miatt el-
adó. Cim a ki-
adóhivatalban

HORDÓK és KÁDAK

bornak és pálinkának, esszencnek, sörnek,
conserveknek, káposztának, zsirnak és ola-
joknak, keménylábó, ujak és használtak
minden nagyságban és mennyiségben rak-
táron és legolcsóbban beszerezhető

7-30
DESIDER LÁSZLÓ nál Noviverbás
(Bácska) Postanska ulica, őzv. Wagner-ház.

Sürgősen eladó**könyvkötészeti felszerelések:**

Egy 60 cm. héblis *vágógép*,
egy asztalra való *fűzőgép*
150 000 dróttal, stb. 3-3

Ugyanott egy 5 és fél m. hosszú *fiókos*
fűszerkereskedői berendezés eladó.

HAJTMAN ISTVÁN

könyvkötészet - Bácska-Topolya

- APOLLO -**SZENT GYÜLÖLET**

Monumentális kalandor-
dráma 2 részben.

I. rész október 29.

II. rész okt. 30, 31. és nov. 1.

Kereskedők figyelmébe! Csak nagyban!

Nagyobb mennyiségű rövid és divatáru érkezett, mit
rendkívül kedvező vásárlás folytán olcsón adunk.

Kirilovics és Marcikić rövid és divatáru raktára

Novisad, Pašić (Szücs) u. 21.

Fényképeket

minden minőségben elismert első-
rendű művészi kivitelben azonnali
szállításra mérsékelt árak mellett
(750.— koronától feljebb)

Nagyobbít „ARTOS” fényképészeti műintézet

Zagreb, Postafiók 154.

Ezen hirdetés beküldője 5% enged-
ményben részesül. 3320-25 25

KIFUTÓKAT

főlvesz „SOA”.

Garantált és szakemberek
által kipróbált

40%

fűtőanyagmegtakarítás,
szabadalmazott és bármely
kályhához, sparthedhez al-
kalmazható

„STEDISA”

készülékkel. Központi iroda
Novisad, Kralja Petra u. 11.
Képviselők keresetnek.

TÜZIFA

legolcsóbban beszerezhető
hajó és waggontételekben

GERBER-sörgyár
— STARI-BECSEJ. —

**Verseci bor-
különlegességek pincéje**

Novisadon Az Uprava Fondova palo-
tában Njegoseva-ulica 3. szám alatt

MEGNYILT

Wiederkomm János

mézeskalácsos és gyertyaöntő
Novisad, Futaki-ut 88. szám.

Ajálja a Mindenszentek ünnepének közelé-
tével ez alkalomra készített jóménységű
gyertyáit jutányos áron.

Nagy választék. Elárásítás kicsinyben és
nagyban. Viszontárueltők kéretnek megrende-
léseiket sürgősen megtenni. Szállít vidékre
is. — Megrendelésre készít templomi és bolti
gyertyákat is. Szállít próbarendeléseket.

Az őszi szezonra jelentékenyen leszállított árak!

Vászon, pamut és czérna minden szé-
lességben és áron

Parhet, czérna és velour

Mindennemű **zefir**.

Férfi és női **szövetek**.

Szatén, paplanokhoz különféle
színekben

Vatelin, fekete és fehér

Velour delaine (francia), köpe-
nyekhez

Kazán, összes színekben

Bársony és **plüs** legmodernebb
színekben

Paplanok legjobb vattával

Mindennemű **bélések** férfi és női
ruhákhoz.

RANKO OMALJEV, NOVI-SAD.